

Molí de Dalt o de Tubau

Sant Jaume de Frontanyà

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	El Molí de Tubau o Molí de Dalt es situa a la llera del rec de Corrubí, un afluent del torrent de Tubau, que transcorre de nord a sud, fins a desembocar al torrent.
Emplaçament	Accés a partir del camí de les Planes, abans d'arribar a Caselles, trencant al camí que segueix el rec de Corrubí.
Alçada:	1025
Coordenades:	
Latitud:	42.19857
Longitud:	2.05231
UTM Est (X):	421759
UTM Nord (Y):	4672258

Classificació

Número de fitxa	08216 - 52
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Popular
Segle	s. XVIII
Any	1749
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Edificació en estat ruïnós, del que en queden restes dels murs i de la bassa de contenció.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BCIL
Observacions protecció:	Catàleg de béns a protegir, POUM de Sant Jaume de Frontanyà, aprovat el 18/10/2007.
Data aprovació:	dj., 18/10/2007 - 12:00
Accés	Difícil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada

Titular:

Ref. Cad.: 17103A00300014

Fitxes associades:

[Cortal de Tubau](#)

[Tubau](#)

[Sant Esteve de Tubau](#)

[Molí de Dalt o de Tubau](#)

[Pedró de Tubau](#)

[Aplec de Tubau](#)

Autoria de la fitxa

Lluïsa Vilalta Pérez

Data de registre de la fitxa:

dv., 28/01/2022 - 23:28

Descripció

El Molí de Tubau o Molí de Dalt es situa a la llera del rec de Corrubí, un afluent del torrent de Tubau, que transcorre de nord a sud, fins a desembocar al torrent. Pel costat oest, el molí s'adossa al talús que forma el camí, aprofitant la orografia del terreny.

Es tracta d'un edifici de forma quadrangular, format per un sol cos de planta baixa i pis i diverses estructures annexes al sud i al nord, que funcionarien com a magatzem del grà o la farina ja mòlta.

L'edifici principal consta d'uns 77 metres quadrats i conserva els murs de la planta baixa, d'uns 58 cm d'amplada, de paredat irregular amb morter de calç i sorra. A les cantonades s'identifiquen blocs de pedra més grans, sense treballar. Les obertures de l'edifici són a la façana de migdia i a la de llevant. La porta està situada a la façana principal al sud, amb quatre rodes de molí escapçades als brancals i un arc de plec de llibre elaborat amb pedres planes i argila. Tot fa pensar que aquestes pertanyien al molí medieval a pocs metres de distància. La porta de doble fulla és de fusta i es troba en mal estat de conservació. A la seva esquerra hi ha una finestra elaborada amb grans blocs de pedra treballats com a llinda i brancals i un ampit conformat per un únic bloc de pedra amb motllura a dos nivells. A la primera planta, un balcó obert directament al mur i una finestreta acabada amb una pedra plana com a llinda, amb lligam més tosc i pedres petites. En un nivell inferior de la paret de llevant s'identifica la sortida del carcabà, un túnel que transcorre per sota de l'edifici de nord a sud, elaborat amb volta de canó i un parament molt semblant a la resta de l'edifici. A nivell de la planta baixa, hi ha una finestra similar a la de la façana amb grans blocs de pedra als brancals, llinda i ampit sense motllura. A la primera planta, s'observen les restes d'un balcó allargat obert directament al mur i llinda de fusta. Al mur oest, s'ha pogut identificar una estructura semicircular que podria ser la cambra d'un forn domèstic, elaborat de paredat ordinari sense treballar, amb morter de calç. Hi manca la volta de coberta del forn, actualment en runes com la resta de l'edifici.

A l'interior de la planta baixa es pot apreciar un arc diafragmàtic de mig punt que transcorre de nord a sud, elaborat amb pedres planes ben escairades, disposades a plec de llibre i lligades amb argila. Sobre el mur encara s'aprecien algunes de les bigues de fusta que suportaven el forjat de la primera planta. Aquesta zona correspondria a l'obrador, amb el molí pròpiament dit al costat est, sota el qual travessa el carcabà, on es situava l'arbre de lleves que feia rodar l'engranatge del molí, mitjançant el pas de l'aigua que venia de la bassa situada al nord, nodrida pel rec de Corrubí i que tornava a desembocar al mateix rec. A la cantonada sud-oest de la planta baixa s'ha identificat la base d'una escala elaborada amb grans blocs de pedra, lleugerament treballats, als primers esglaons i s'intueix que fusta per la resta. En aquesta primera planta, corresponent a l'habitatge dels moliners, als balcons de la façana est s'identifiquen festejadors elaborats amb dues lloses grans de pedra. Al costat oest i nord, es veuen estructures corresponents a la cuina: una pica encastada al mur, coberta amb un arc de pedres planes escairades, disposades a plec de llibre; una obertura allargada on podria estar disposat un tupí pel menjar.

Al costat nord del molí s'hi construí una gran bassa aprofitant el desnivell natural del terreny, de nord a sud. Aquesta tindria uns 174m² i una profunditat d'uns 3,7m a tocar del molí. Els seus murs són de paredat ordinari, lligades amb morter de calç, mentre que la cantonada sud s'observen grans blocs de pedra treballats. Aquest mur és més ample a la base i més estret a la part superior, creant un pendent que dóna major resistència a l'estructura. Al costat est, el mur presenta una petita obertura que seria per buidar la bassa cap al rec. A l'interior de la bassa, s'identifica l'entrada del carcabà, a través del qual transcorria l'aigua des de la bassa fins al rec, per sota de l'obrador del molí. Els grans treballs de desembrossament han facilitat molt la identificació dels diferents elements del Molí de Tubau, tot i que l'estat d'enrunament i l'encara densa vegetació fan difícil reconèixer les diferents fases constructives de l'edifici.

Observacions:

El 2021 s'ha realitzat la primera fase de la intervenció arqueològica preventiva al molí de Tubau, la que consisteix en una anàlisi històrico-arqueològica de les diverses estructures abans de procedir al desenrunament i neteja del molí, que correspon a la segona fase dels treballs. Una tercera fase permetrà fer un estudi exhaustiu per elaborar un relat evolutiu del desenvolupament del molí.

Aquesta acurada descripció ha estat possible gràcies al treball de l'arqueòloga Tatiana Piza Ruiz i dels propietaris actuals, a qui agraïm immensament la seva col.laboració.

Història

El 1749, Antoni Tubau i Orriols, hereu del mas Tubau, va iniciar els tràmits per la construcció d'un molí dins la seva propietat, molt a prop de l'antic Molinot medieval. El 23 de maig de 1749, Pere Màrtir Golorons, prevere de Solsona, actuant com a prior de Sant Jaume de Frontanyà, va signar el contracte d'establiment emfitèutic a favor d'Antoni Tubau, donant permís per a l'ús de les aigües del torrent i per la construcció d'un molí fariner (ACA 1750). Tot i les denúncies per aturar-ne la seva construcció, entre 1749 i 1753 finalment Antoni Tubau va edificar i posar en funcionament el molí fariner anomenat Molí de Tubau o de Dalt, prop de l'antic Molinot o Molí de Baix, del que segurament s'hagués pogut aprofitar la pedra. El molí ja era habitat i en funcionament el 1788 per Martí Casaramona, qui pertanyia a la nissaga de moliners del Molí del Quirze. El 1791 la família de Joan Mas i la seva muller Magdalena Serrat van entrar a habitar el Molí de Tubau on hi van treballar, com a mínim, durant 19 anys. El 1811, en plena Guerra del Francès, la família de Joan Masats i Teresa va ocupar la casa durant un any, fins que s'hi va instal.lar Esteve Tubau i Puig, un dels dotze fills del propietari del mas Tubau, junt a la seva esposa Rosa Casals, filla d'un moliner de Castell de l'Areny. El 1815, Vicenç Terradelles i Puigcorber i la seva família van habitar el molí durant 15 anys i a partir del 1833 s'hi van instal.lar la família de Pere Soldevila i Cases, seguida per la de Isidre Canadell i Subirana i finalment els Serra-Vilalta l'ocuparen permanentment des de 1842. 26 anys després, la família Soler-Cases hi van fer de moliners durant 6 o 7 anys. En el període 1875-1882 tres famílies diferents van viure al molí de Tubau, fins que al 1884 hi entraren la família de Jaume Freixa i Francès i Maria

Vilarrasa i Pujars, qui casà en segones núpcies amb Climent Cervera i Casals i en total hi visqueren durant 25 anys (APSFJF). Al 1910 el Molí de Dalt va ser habitat per la família de Carles Vagués i Soler i Josepa Raulet i Altarriba, qui l'abandonaren el 1917 enmig d'una època de despoblament de Sant Jaume de Frontanyà. Actualment, els propietaris actuals han realitzat diferents intervencions arqueològiques preventives i el molí està en procés de restauració.

Bibliografia

ACA (1750) Real Patrimonio, BGRP, Procesos, 1750, n. 5, G.

MARTINEZ SOLSONA, F. (1967) Sant Jaume de Frontenyà: mil anys d'història i geografia. Montblanc. Granollers.

VINYETA, R. (1978) Sant Jaume de Frontanyà i l'alta vall del riu Merlès. Celblau. Torelló.

LOZANO, E. (2017) El Molí de Tubau a través de la documentació. Estudi històric: Sant Jaume de Frontanyà, segles XVIII-XX. Sense publicar.

PIZA RUIZ, T. (2021) Memòria de la intervenció arqueològica preventiva al Molí d'en Tubau de Sant Jaume de Frontanyà, Berguedà. Sense publicar.

